

Asia: VN/25041/2020

Henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevat säädös- ja muut ehdotukset

Luonnos hallituksen esitykseksi

Yleiset huomiot esityksen tavoitteista

Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelut kiittää mahdollisuudesta lausua tästä lakiehdotuksesta, joka perustelee uudistustarpeen selkeästi. Vanhan malliset hetut eivät enää riitä vaan tietyt päivämääräryhmät ovat loppumassa ja uudistus tarvitaan.

Huomiot mahdollisuuteen saada henkilötunnus jo Suomessa oleskeluun oikeuttavaa lupaa tai rekisteröintiä koskevan hakemuksen perusteella (1. lakiehdotuksen 9 ja 22.2 §)

-

Huomiot mahdollisuudesta tallettaa ulkomaalaisen henkilön tiedot väestötietojärjestelmään ulkoisen palveluntarjoajan oleskelulupa-asiassa tekemän henkilöllisyydestä varmistumisen perusteella (1. lakiehdotuksen 22.3 §)

-

Etärekisteröintimenettelyä koskevat huomiot (1. lakiehdotuksen 9 a–9 d ja 34 a §)

-

Sukupuolineutraalia henkilötunnusta koskevat huomiot

Sukupuolineutraali hetu tuo mukanaan järjestelmien päivittämistarpeita (joissakin järjestelmissä sukupuoli johdetaan hetusta) ja se tuo kustannuksia. Yksilölle tämä tuo helpotusta esim. sukupuolen vaihdoksen yhteydessä -> hetua ei tarvitse muuttaa ja esimerkiksi terveydenhuollon järjestelmissä tietoja ei tarvitse yhdistää.

Uutta yksilöintitunnusta koskevat huomiot

Uusi vuosisatamerkki voi olla hyvinkin ongelmallinen tietojärjestelmien kannalta, koska useissa nykyisissä järjestelmissä ei ole välimerkkiä huomioitu ja jatkossa tämä tulisi siis huomioitavaksi. Joka tapauksessa muutoksia vaaditaan lähes jokaiseen järjestelmään, ja nämä tulisi vielä saada tehtyä tiedon eheyden kannalta mahdollisimman samanaikaisesti.

Henkilötunnuksen muuttamisen osalta herää huoli myös tiedon eheyden turvaamisesta muutostilanteissa, onko riski tiedon eheyden menettämiselle ja tästä johtuville seurauksille suurempi kuin saatavat hyödyt.

Uudistus tulee tarkoittamaan myös uusien tunnistautumisen välineiden hankintaa ja voi olla kynnyskysymys mm haavoittuvassa asemassa oleville saada palveluita uusilla tunnistamisen välineillä. Henkilötunnus on saatu maksutta syntymän jälkeen, mutta uudet välineet ja yksilöintitunnisteet tulisi huomioida osana uudistusta

sote:lle tulee ajan kuluessa aiheuttamaan mittavia kustannuksia yksilöintitunnuksen käyttöönoton myötä ja valtion tulee varautua rahoituksessaan myös rahoittamaan muutoksen aiheuttamat kustannukset hyvinvointialueille

Muut hallituksen esitystä ja alustavaa asetusluonnosta koskevat huomiot

Vaihtoehtoisia teknologisia ratkaisuja yksilön kiistämättömän tunnisteiden luomiseen ei ole riittävästi esityksessä otettu kantaa: on jo nyt olemassa lukuisia erilaisia kryptografisia algoritmeja, joilla voidaan luoda kiistaton hash -tunniste vaikkapa nimestä + syntymäajasta ohjelmistoteknisesti ilman mittavaa kaikkien sote-järjestelmien uudistamisen tarpeen luomista, pelkästään tämän vuoksi. Kansallisesti pitäisi luoda ennemmin standardi kuin formaatti. Tätä myös EU:n Tietosuojavaltuutettu, Data Protection Supervisor (EDPS) on kannanotoissaan tavoitellut. Onko uusitus ylipäättään riittävän yhtenevä European Digital Identity -uudistuksen kanssa – ks Euroopan Tietosuojavaltuutetun viralliset huomautukset ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta. Ymmärrämme uudistuksen tavoitteen, mutta lausuntoluonnoksessa eIDAS:n osuus (s. 80) on kuvattu riittämättömästi ja osin päällekkäisenä tavoitellulle uudistukselle. Eikö ennemmin tulisi edistää eIDAS:n käyttöönottoa ja hyödyntää sitä, osana myös terveystietojen tulevaisuuden rajat ylittävän liikuttamisen mahdollistavana. Onko vaarassa että luodaan jälleen vain välivaiheen ratkaisu kalliilla kustannuksilla?

Kysymys vain ministeriöille: Seuraako esitykseen sisältyvistä muutosehdotuksista muutostarpeita hallinnonalanne lainsäädäntöön? Jos kyllä, mihin lakeihin muutoksia on tarpeen tehdä ja onko muutokset tarpeen sisällyttää esitykseen liitelakeina?

-

Informaatio-ohjauksen suunnitelma

Ovatko toimenpidesuositukset oikean suuntaisia? Mitä pidätte erityisen hyvänä tai mitä pidätte tarpeettomana?

Millä muilla toimenpiteillä henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä sähköisessä asiointissa, käyntiasioinnissa ja puhelinasioinnissa?

Mitä säädösmuutostarpeita tai ohjeistuksia tunnistatte eri toimialoilla tai palveluissa, jotta henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä?

Mitä säädösmuutostarpeita tunnistatte, että tunnistustapahtuma olisi tarpeeksi luotettava palvelutapahtumaan nähden ja näettekö tarvetta velvoittaa laajemmin vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöön (millä toimialoilla, missä palveluissa)?

Henkilötunnuksen vaihtamiskynnyksen madaltamista koskeva arviomuistio

Kommentit muistioon

Nevalainen Pekka

Siun sote, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä